

Er det amerikanere?

Der er mange jægere, som interesserer sig for og gerne vil eje et specielt gevær. Et haglgevær med en historie, og, endnu bedre, et gevær, som de andre ikke har. Fordi det er sjovt og interessant. Det behøver ikke være håndlavede englændere eller østrigske side-by-sides i topkvalitet. Jeg er faldet over to geværer, som jeg ikke har set før. Det er geværer til samlere eller til liebhavere. Og så kan de skyde.

VÅBEN: Jægere er som mange andre med en hobby: Nogle køber nyt, hver gang de er i jagtforretningen, og måske har de også flere geværer i skabet. Andre kigger sig lidt omkring på de hylder, som ikke står forrest med alle de kendte mærker, i håb om at finde noget specielt. Det er der gode muligheder for i mange danske butikker – især dem med en lang historie, for måske gemmer der sig lige en perle, som ingen har spurgt efter i 30 år eller mere. Sådan er det med de to side-by-side-geværer, jeg har ”fundet” til denne test.

Alle kender en Browning. Men hvor mange kender en Browning side-by-side? (Nej, det er ikke en Miruko), og så der er langt mellem originale amerikanske geværer som Parker Guns.

De er begge fra en tid, hvor der blev produceret geværer uden hjælp fra elektronisk styrede CNC-maskiner eller stor samlebåndsproduktion, som vi kender i dag. De har været i menneskehænder, som man siger. Der har været løbsmagere inde – ikke for at dreje piberne ud, men for at kontrollere den del af produktionen og færdiggøre løbene og tjekke, at lodningerne og sammenføjningerne lever op til standarden.

Bøssemagere med forskellige specialer har arbejdet på at file delene til og polere fladerne, så det hele passer

ned til laveste dimension. Samlingen af låsdelene er sandsynligvis også sket i hånden, og endelig er der gravører, som har færdiggjort de ydre flader.

Ikke at disse to geværer er specielt graverede eller udsmykkede. De er faktisk ret simple, og der er ikke så meget håndarbejde på overfladerne.

Brownings BSS

De færreste tænker på en side-by-side, når vi snakker om Browning. Men jo, der er nogle derude, selvom de, så vidt jeg ved, er sjældne her i Danmark. I

USA er der mange af denne model BSS (Browning Side-by-Side).

Geværet er produceret fra 1971 til 1987, og det er helt specielt, at det er produceret i både Japan og Korea. Mange af delene er fra Japan, og så er det samlet i Korea. En meget spændende (læs: mystisk) produktion, og det er selvfølgelig Miruko, som står bag. Samarbejdet med Browning har jo en lang historie bag sig, og end ikke hos Browning i Liege kan man helt finde ud af, hvad der lå til grund for, at man i Japan pludselig skulle producere disse side-by-sides.

Brownings BSS fra Japan og Korea er jo ikke kendetegnet ved superfin finish og udseende. Men uden tvivl en slider, som har mange skud i sig endnu

Tekst og foto: Thorkild Ellerbæk

Forretningsmæssigt er det også en oplagt rigtig dårlig timing, da Browning jo havde lagt grunden til, at side-by-side-geværer blev udkonkurreret af over/undere. For mig at se (uden at det som sagt kan bekræftes hos Brownings hovedsæde) er det måske en kobling af, at Miruko havde noget sbs-produktion, som aldrig blev til noget stort, og så kunne navnet Browning måske gøre en forskel. Uden at der skulle stemples Miruko i stålet.

Geværet var i perioden ret populært i USA, hvor man jo på samme tid havde Winchesters sbs-geværer og Parker Guns. I dag er det samler-geværer, og de er ret efterspurgt i "hjemlandet" – hvis man kan kalde USA hjemland for et japansk/koreansk haglgevær.

Solid bygning

Testgeværet er med en solidt bygget Anson & Deeley-lås (bokslås). Det var grundmodellen, som holdt til 1983, hvorefter man i slutfasen forsøgte sig

med en sidelåsudgave, som dog aldrig slog igennem. Det hele sluttede i 1987, hvor man kan forestille sig, at Miruko/Browning syntes, der var puttet penge nok i projektet.

Der er ingen tvivl om, at BSS var beregnet til det amerikanske marked. Alene det, at løbet var stemplet med: "Browning Arms Company, Morgan, Utah & Montreal P.Q." – altså tilbage til rødderne hos John Moses Browning, som dog ikke har lavet side-by-sides i sin tid.

Det er ikke elegant engelsk eller italiensk stil, men kraftige sager med – set med nutidens øjne – stærke dimensioner og uden store hensyn til træværkets skønhed. De fleste af modellerne var med sorte baskyler, og det gik altså meget lang tid, før disse blev mode og almindelige i Europa.

Der er et ret kraftigt pistolgreb, som passer meget godt til det øvrige, hvor de fleste af de modeller, jeg har set, også har det såkaldte beaver-tail-for-skæfte. Altså hvor træet "kryber" op

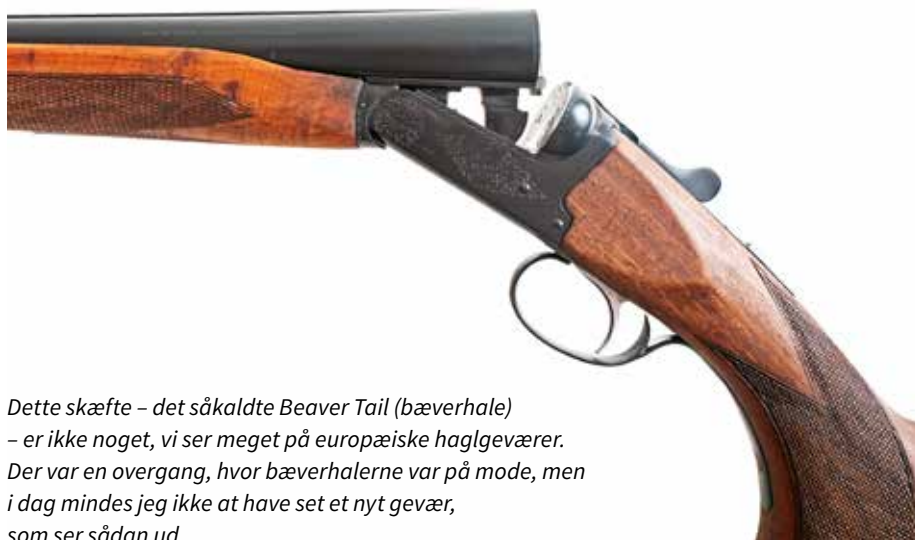
på siderne af piberne og ikke bare ligger under, som vi er vant til på side-by-sides. Denne skæfteform kan man dog også finde på engelske pigeon-guns, som blev brugt til flugtskydning efter levende duer. Fordelen er jo, at man ikke skal røre ved de varme piber og undgår at brænde fingrene.

Testgeværet har enkeltaftrækker, og det er kommet cirka midt i perioden. Geværet er fra 1976, så man kan knap nok kalde det et gammelt gevær eller vintage.

Ikke en letvægter

Det er jo ikke nogen letvægter. Ved blot at åbne geværet og se på ståltykkelsen i løbene får vi en del af forklaringen på, at det vejer godt over tre kilo. Det er kraftigt og solidt. Det minder faktisk mest om en ældre russisk Baikal. Godstykkelsen holder hele vejen i de 71 centimeter lange løb med 1/2 og 1/1 choke. Det er lige før, jeg ville turde skyde stålhagl selv med de borer.

Uanset vægten og dimensionerne er >

Dette skæfte – det såkaldte Beaver Tail (bæverhale) – er ikke noget, vi ser meget på europæiske haglgeværer. Der var en overgang, hvor bæverhalerne var på mode, men i dag mindes jeg ikke at have set et nyt gevær, som ser sådan ud.

Der er ikke sparet på stålet fra Østen. Kraftig godstykkelse hele vejen og som her i kammerdelen. Alderen taget i betragtning og alt efter slid ville jeg nok lige tjekke, selvom det ser ud til at holde til moderne stålhagl.

> det et gevær, som er nemt at håndtere, og som falder meget fint til skulder/kind. Selvsagt en smule tung forude, på trods af at løbet er forholdsvis kort, men til gengæld næsten uden rekyle.

Langt hen ad vejen var BSS'eren også tænkt som det, amerikanerne kalder Wild Fowling guns – altså geværer til ænder, gæs og lignende. Sider man stille i sit skjul en kold morgen, er jeg sikker på, at sådan en Browning er en god makker.

Er man til mere end "bare en almindelig over/under" og har interesse i historien, er det her en særpræget del af haglgeværets historie. Mine kontakter hos Browning i Liege anbefalede mig straks at købe og gemme geværet. Om det er en god investering i fremtiden, er jeg ikke helt sikker på. Men det kan bruges uden problemer.

Parker shotgun

Mens den gamle Browning forsøger at være en ægte amerikaner, er en Parker Shotgun helt igennem ægte. Den er fra 1905, og det er fra Parker-geværrernes storhedstid.

Det hele startede i 1880 i den lille by Meriden i Connecticut med Charles Parker som initiativtager blandt mange andre ting, han satte i gang. Den amerikanske borgerkrig var en "naturlig" igangsætter, og det var da også med repeterrifler, at Parker startede og skabte sig et navn.

Efter borgerkrigen fortsatte Parker-familien og begyndte at udvikle haglgeværet, som siden skulle blive identisk med Parker-navnet. Helt op til 1902 var det hanegeværer, og testgeværet her er således blandt de første fra fabrikken uden haner i klassisk engelsk stil uden pistolskæfte.

Parker har aldrig været det, man

kalder allemandseje. Prisen på 50 dollars dengang satte begrænsninger for, hvem der havde råd til det. Der kom i tidens løb mange udgaver, lige fra de simple bokslåstyper uden udsmykning til luksusprægede versioner.

Annie havde en Parker

En lang række af tidens kendte skytter valgte Parker. Mest berømt er nok Annie Oakley (filmen "Annie Get Your Gun") og hendes mand, Frank Butler. De to kunne skyde hvad som helst, hvor som helst – også i et cirkustelt(!) osv. Men mere jordnære jægere var også Parkerfans. F.eks. ved vi, at skuespilleren Gary Cooper havde Parker, ligesom Ernest Hemingway også havde en i skabet.

Fabrikken i Meriden kørte indtil 1934, hvor det store økonomiske kollaps i USA ramte hårdt, og Remington Arms havde penge til at overtage og køre Parker-navnet videre.

Men kun til 1938 i hjembyen, så rykkede man produktionen til Remingtons egne fabrikker. 10 år senere var det slut med Parker Shotguns.

Der var så stor respekt om Parker-navnet, at der opstod en produktion,

som hedder Parker Reproductions. De blev lavet hos Olin-Kodensha i Japan, som på det tidspunkt også producerede en del af Winchesters haglvåben.

Det var fine efterligninger af Parker-geværer, som blev lavet i Japan og færdiggjort i USA i årene 1984-1989. Så var det slut, og selv de mest entusiastiske Parker-fans måtte sige farvel til en æra i amerikansk våbenhistorie.

Der er næppe mange Parker-geværer i Europa. Det blev aldrig stort, og køberne var Liebhaberere. Den engelske ekspert Gavin Gardiner fortæller mig, at det kun var meget få, som kom over til England og Europa, og det var mest ret simple udgaver: "En Parker er set med mine øjne et ordinært gevær. Ikke mere end en Webley & Scott 700 (et 'billigt' masseproduceret engelsk haglgevær, red.). Selv de bedste udgaver er ikke meget værd – heller ikke teknisk. I USA er det noget helt andet. Der er Parker-samlerobjekter på lige fod med gamle Colt-pistoler og Winchester-geværer."

3,7 kilo på vægten

En Parker som dette testgevær gør sig først og fremmest bemærket ved at

Ved første øjekast er det jo en helt almindelig side-by-side fra f.eks. Tyskland med nydeligt træ på det engelske skæfte. Flammebruneret baskyle og ikke megen udsmykning. Men det er en amerikaner.

Parker Brothers startede i den lille by Meriden i Connecticut og endte sine dage ejet af Remington. Den sidste originale Parker blev lavet i 1947. Denne er fra 1905.

veje 3,7 kilo. Det er meget for en side-by-side beregnet til jagt. Der er 76 centimeter løb, og borerne er 1/4 og 3/4. En lidt usædvanlig kombination, men den kan jo være ændret siden 1905. Det er også kraftige sager og med en gedigen godstykkelse i piberne.

De fleste Parker-bokslåsgeværer har en kraftig engelsk-inspireret låsemekanisme efter Purdey. Denne har det såkaldte "Dolls Head": en forlængelse af løbsdelen top, som igen passer ned i en udfræsning i låsens top. Det kan sammenlignes med europæiske våben med låsebolt. Dolls Head er ellers mest set på bedre engelske haglgeværer.

Og så det helt enestående ved Parker: Tværbolten, som jo er det bærende i koblingen mellem løb og lås, er synlig. Jeg har aldrig set en tværbolt så synlig og tilgængelig. Det normale er, at de gemmes væk, og på moderne over/underere er der slet ikke nogen tværbolt, men indre ophæng. Det ser faktisk ud til, at man kan skrue tværbolten ud med en almindelig skruetrækker ...

Det er et gevær, som oser langt væk af soliditet og holdbarhed, og samtidig

synes jeg også det – selv alderen taget i betragtning – er et eksempel på "den nye verdens" (USA) måde at tænke og producere på. Dog er det også med Gavin Gardiners ord: et ret simpelt gevær.

Gode skydere

Fælles for de to geværer i praktisk skydning er vægten. Det ER tunge sager, men det er også geværer med en fin balance. Parkeren føles mere tung foran, men det er jo en god hjælp, når der skal svinges igennem – altså når man har vænnet sig til det.

Det er et mere elegant gevær end Brownings BSS med det brede Beaver Tail-forskæfte. Her har vi et typisk side-by-side-forskæfte, der passer til det engelske skæfte. Der er gummi-bagkappe, som helt sikkert er eftermonteret og for mange år siden, så her er svaghederne med gummi helt slidt væk.

I dag ville jeg nok få en bøsse-mager til at kigge på mulighederne for at ændre borerne i begge geværer. Jeg er tilhænger af åbne borer, og derfor skal der pilles ved Brownings 1/1

choke til f.eks. 1/2 eller 1/4, og på Parkeren skal vi have 3/4 choke ændret til 1/2. Det er altså mine favoritter, skal jeg understrege.

Jeg ved, at mange andre vil vælge de tætte chokes, og uden at være bøsse-mager vil jeg nok mene, at godstykkelsen i begge geværers løb kan klare stålhagl i de tætte chokes. Men hvis man vil være på den sikre side, skal der nok åbnes lidt mere for haglene. Det er jo trods alt ældre sager, vi har at gøre med her.

Der er næppe kø ved kasseapparatet med denne slags geværer, men med en prisseddel på godt 10.000 kroner for Brownings BSS er det ikke dyrt. Er man til Browning, vil jeg sige, at det er et fund, som folkene i Liege også sagde til mig. Set hos Jagthuset Kr. O. Skov.

Den gamle Parker er i privateje. Umiddelbart er der ikke nogen Parker til salg, men priserne i USA starter ved 1.250 dollars på auktioner, altså under 8.000 kroner. Er vi ovre i de bedre udgaver, er der tale om måske det tidobbelte.

thorkild@ellerbaek.eu

Geværet er fra 1905, og jeg tror ikke, det har været meget i brug. Overfladen står næsten som nyt, og der er ikke slidt på mekanikken. Bemærk det såkaldte Dolls Head, som har en firkantet form, hvor engelske udgaver er runde i udfræsningen.

Tværbolten er normalt ikke en del af et haglgevær, man sådan lige kan komme til. Parker derimod blotlagde bolten, så man næsten fristes til at skrue lidt på den med en skruetrækker. Årsagen er ikke helt klar, men måske en amerikansk tilgang til mekanik om, at det skal være nemt at komme til.